

kancelarijama Zrinskih itd., pretvorila u etnički marker između Hrvata i Srba, zašto se simboli okrivljuju za ratna stradanja i iritiraju ljude, ovu knjigu svakako uzmite u ruke. U nastavku možete saznati i što su pokazale ankete koje su ispunili učenici u Vukovaru, koliko je važno što piše u udžbenicima suvremene povijesti te kako se u praksi provode *Zakon o upotrebi jezika i pisma nacionalnih manjina u RH* te *Zakon o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina*. I dok mladi Srbi i Hrvati ne žele pohađati iste razrede, separacija je tolika da idu čak u različite smjene, situacija s Romima u Međimurju je suprotna. Oni su na međunarodnim sudovima tražili da sjede u istim razredima s Hrvatima.

Knjiga *Nacionalne manjine u Hrvatskoj* završava poglavljem o budućnosti, upućuje na perspektive nacionalnih i etničkih manjina: od asimilacije, akulturacije, stigmatizacije, etnomimikrije, segregacije do integracije.

Autor je, dakle, u ovoj knjizi izvrsno komparirao interdisciplinarne i transdisciplinarne suvremene znanstvene pristupe, istraživanje je temeljio na brojnim izvorima, koristio kvantitativnu i kvalitativnu metodologiju. Knjiga je istodobno zaokružena cjelina koja završava s najrelevantnijim i najkontroverznijim manjinskim pitanjima suvremenoga hrvatskog društva, ali je, s druge strane, izvrsno polazište za razna daljnja istraživanja manjinskih tema. Iako je riječ o znanstvenoj knjizi, ona je pisana vrlo popularnim i čitljivim stilom. Smatram da će imati širok krug čitatelja; osim sociolozima, bit će nezaobilazno štivo etnolozima i kulturnim antropolozima, povjesničarima, politolozima, pedagozima, pravnicima te znanstvenicima, stručnjacima i studentima. Vjerujem da će knjigu sa zanimanjem čitati pripadnici nacionalnih manjina, aktivisti iz nevladinih organizacija, a nadam se da će se s njom konzultirati i političari.

Marijeta Rajković Iveta

Wladimir Fischer-Nebmaier, Matthew P. Berg, Anastasia Christou, ur.:

Narrating the City. History, Space and the Everyday

New York – Oxford: Berghahn Books, 2015., 256 str.

Zbornik tekstova *Narrating the City, Space and Everyday* urednika Wladimira Fischer-Nebmaiera i Anastasije Christou teorijski je pregled analiza interakcije između konceptata naracije, prostora i svakodnevice grada kroz različite discipline i interdisciplinarno. Knjiga je podijeljena na tri dijela i tri glavne točke analize sedmero autora koji razrađuju ove koncepte preko književnih djela, lokalne povijesti, urbanog planiranja i specifičnih prostora određenih gradova, filma.

Prvi dio, naslovljen *Narratives and Images of the City*, obuhvaća tri teksta u kojima je naracija središnja točka svakog istraživača. U gradu moraju postojati prostori gdje će ljudi pripovijedati i slušati priče. Prostori se stvaraju naracijom, odnosno pripovijedanjem o njima. Ovo pripovijedanje predstavlja poseban model tekstualne proizvodnje grada, odnosno čine ga proze koje su utemeljene na upisivanju sjećanja u (urbani) prostor. Tekstura prostora u znaku je rekreiranja mnoštva događaja, emocija, trauma, susreta i osobnih veza koje supostojе u vremenu. Narativna praksa jest ta koja pretvara grad u simbolično mjesto, ishodište traganja za korijenima, identitetom, pripadanjem. Grad kao tekst kontinuirano je podložan interpretaciji i reinterpretaciji.

U odnosu na prostor, knjiga daje doprinos u diskursima o specijalnosti u javnom i privatnom kontekstu, osobito u određenim urbanim sredinama kao npr. stanovima i kinima u Beču, Kölnu, Berlinu, Ljubljani i Beogradu, središnjoj povijesnoj jezgri Beča nakon Drugoga svjetskog rata, naseljima u Novom Zagrebu.

Podupirući se na teorije Henrija Lefebvrea koji u svojoj knjizi *The Critique of Everyday Life* odjeljuje fizički prostor od specijalne prakse, grad se može spoznavati i kao kolaž, kao eklektični pejzaž komercijalne arhitekture i mješavine medija.

Lefebvre razvija novu kritičku teoriju prostora i njegove fundamentalne uloge u kapitalističkom društvu. Za njega se specijalnost najbolje može shvatiti kao trijadu koja povezuje fizičke, mentalne i društvene aspekte prostora. Specijalni diskurs može stvarati moćne koncepte i reprezentira moćne slike.

Ono što je najvažnije jest što javno nije samo prostor dostupan svima, kao što smatra i Jürgen Habermas, nego karakteristika i stav građanskog društva, prostor i smisao za otvorenu debatu koja potječe iz klubova, kavana i salona 18. i 19. stoljeća. U nekom smislu, to je idealan tip demokratske debate.

Osobno me zanima film kao tipičan prostorni oblik kulture te zato operira putem termina organizacije prostora pa ga se stoga kao takvog i treba shvaćati – organizacije prostora gdje se snima, prostora naracije, geografskih veza između različitih setova u sekvencama, modeliranja živih urbanih prostora u filmu kao kulturnoj praksi, organizaciji industrije putem razina produkcije, distribucije i prikazivanja te, na kraju, uloge filma u globalizaciji. Film je između ostalog i refleksija društva.

Treća točka, svakodnevica grada preko ove knjige postaje koristan koncept. Prvi akademski pristupi svakodnevici javljaju se u romantizmu, ranom 19. stoljeću preko nacionalnog diskursa, folklora, rituala, a nakon Prvoga svjetskog rata etnologija i etnografija se od ruralnog okreću k istraživanju urbanog. U književnosti, odnosno u djelima Honoréa de Balzaca, Gustavea Flauberta, Waltera

Benjamina, realizam i moderna jesu ti koji simultano vježbaju utjecaje etnografije i etnolingvistike kao nove discipline.

Pravi akademski interes za svakodnevicu počinje 60-ih u etnologa i antropologa koji su fokusirani na značenje interakcije među individuama.

Interes za *flâneur* postaje jedno od ključnih kulturoloških žarišta na osnovi kojih se promišljaju problemi spacijalnosti i urbanosti, a kulminativni ulaz u humanistiku doživljava u 20. stoljeću kroz rasprave Waltera Benjamina. U osnovi, on se izravno povezuje s erom moderne, ali u svojim transformacijama i obogaćivanjima pokazuje se kao vrlo koristan alat i u savladavanju aktualnih teorijskih zagonetki povezanih s “prostornim preokretom”, ili točnije, s dominacijom spacijalnosti u odnosu na vrijeme u teorijskom diskursu općenito. *Flâneur*, prototip modernoga urbanog boema-skitnice koji, otkrivajući ga, označava grad i koji nije podređen javnom prostoru nego ga on sam svojim šetnjama oblikuje i predstavlja. Kroz vizuru *flâneura*, grad je mjesto gdje svakodnevne aktivnosti dobivaju ritualne ili umjetničke forme, a arhitektura i urbanizam prostori su kulturnog pamćenja, sustavi znakova koji pretvaraju grad u svojevrsan transvremenski palimpsest.

Prvo poglavlje autora Andriya Zayarnyuka posvećeno je Lavovu. Lavov je urbani centar u zapadnom dijelu Ukrajine i primjer je istočnoeuropskog i postkomunističkog grada. Tijekom 90-ih kao i u svim zemljama istočnoeuropskog bloka započinje fenomen ponovne izgradnje nacije i porasta nacionalizma, a time se populariziraju istraživanja urbanog življenja.

Drugo poglavlje autora Artura Almandosa istražuje glavni grad Venezuele – Caracas, grad nebodera, te Venezuelu kao jednu od najbrže urbaniziranih zemalja u svijetu u 20. stoljeću.

Venezuelska lokalna buržoazija raste s ranom urbanizacijom u kasnom 19. stoljeću i na početku 20. stoljeća. Autor analizira tranziciju Caracasa od buržoaskog grada u metropolu kao jednu urbanu odiseju koja je čest motiv u književnosti. Narativ rekonstruira alternativnu povijest za razdoblje od 1920. do 1970. godine. Književni elementi inkorporirani su u urbanu povijest Latinske Amerike u 80-im – eseji, poezija, putopisi i filmovi kao tradicionalno glavni izvori urbane povijesti koji sačinjavaju novi korpus istraživanja tj. urbanu kulturnu povijest. Almandoz nudi pregled tekstova i djela od kraja 19. stoljeća, uglavnom pod utjecajem francuskog simbolizma i parnasovaca. Popularni karakter u kojem su urbani izazovi amblemizirani jest Juan Bimba, fiktionalni lik koji je nacionalna personifikacija Venezuele.

Treće poglavlje, autora Leekea Reindersa, jest tekst posvećen Nieuwlandu, kvartu Schiedama u široj okolici Rotterdama, odnosno pripisuje se lokalnim

konceptima. Tekst istražuje kako je urbani prostor preosmišljen preko stanovnika i njihovih perspektiva, odnosno mapiranja kao prizme kroz koju stanovnici mogu koncipirati i dati smisao prostoru u kojem žive. Kognitivno mapiranje služi geografima i psiholozima za izučavanje mentalnog fenomena koji konstruira prostor.

Drugi dio knjige, naslovljen *Claiming the Urban Space*, započinje poglavljem Anne Schober s naslovom *City and Cinema as Spaces for (trans-national) Grassroots Mobilization: Perspectives from Southeastern and Central Europe*. Ovo se poglavlje bavi kinoklubovima i filmskim pokretima u Austriji, Njemačkoj i dijelu bivše Jugoslavije kao što su *Expanded cinema* u Austriji i Njemačkoj, *Novi film* ili *Crni val* u Jugoslaviji. Schober analizira filmske urbane prostore kroz socijalizirajuću silu filma. Kino je predstavljeno kao potencijalni prostor za susret s drugim, kao mjesto s ambivalentnom modifikacijom i modernom institucijom gdje se brišu razlike.

Kao što smatra i Georg Simmel, kino na određeni način standardizira kapacitete za socijalizaciju. Veličina prostora i blizina sjedišta u kinodvorani stvaraju osjećaj da ste dio nekakvog kolektiva.

U 70-im godinama u Beču Z-Club predstavlja više od kina: to je kavana, scena u centru grada. Kino je mjesto za susret, prostor koji stvara zajednicu u kojoj su ljudi jednaki; to je njegov demokratski aspekt. Umjetnici i filmaši u Beču organiziraju događaje na raznim lokacijama u gradu, prikazuju “nevidljive filmove” preko provokativnih performansa na trgovima i ulicama odakle se poslije stvaraju festivali. Slični ovakvi događaji događaju se i u Kölnu i Berlinu. U Sloveniji (OHO Kino Club u Kranju, Kinoteka u Ljubljani) i Beogradu u 60-im se organiziraju kinoklubovi u kojima se prikazuju filmovi Truffauta, Buñuela, Antonionija, Godarda... Od tih prvotno amaterskih filmskih klubova stvara se jedan filmski aktivizam, a mladi se redatelji fokusiraju na teme kao što su ljubav, alijenacija, osamljenost, individualnost, a rađa se i nova filmska struja u jugoslavenskom filmu – *crni val*.

Peto poglavlje, poglavlje Matthewa P. Berga, fokusira se na svakodnevni život građana Beča od kraja Drugoga svjetskog rata.

Treći i posljednji dio knjige, naslovljen *Living an Working in the City*, sastavljen je od dva poglavlja, jedno autora Ronnieja Johnstona i Arthura McIvora i posljednje poglavlje autorica Tihane Rubić i Carolin Leutloff-Grandits. Ovo je poglavlje, s etnografskim, kvalitativnim pristupom i istraživanjem, posvećeno društvenim odnosima (obitelj, prijateljstvo, susjedstvo) u socijalističkom i postsocijalističkom Zagrebu, konkretno, u novozagrebačkom stambenom naselju Travno.

Narrating the City. History, Space and Everyday nudi pregled studija i proučavanja veza između urbanih narativa i svakodnevice. Grad u svim kreativnim izvedbama (uključujući i one filmske kao moj interes) može biti konstruiran kao metafora, simbol, povijest, dramaturgija, dizajn, narativ i lik. Gradovi zauzimaju velik i vitalan dio filmskog imaginarija, razumijevajući vezu između “realnog” i “zamišljenog” (*real and reel*), postajući interes disciplina i izvan filma, kao u ovom zborniku.

Elena Dimitrovska

Znanstveni skup *Mune Maksu Pelozu* u povodu stogodišnjice rođenja svećenika i povjesničara dr. sc. Maksa Peloze (1915.–1989.),

Vele Mune, 24. listopada 2015.

U povodu stogodišnjice rođenja Maksa Peloze (Vele Mune, 15. rujna 1915 – Rijeka, 20. srpnja 1989.), svećenika i povjesničara, geografa i paleografa, 24. listopada 2015. u njegovu rodnom mjestu Velim Munama održan je znanstveni skup naziva *Mune Maksu Pelozu*.

Lik i djelo Maksa Peloze, kao i različite kulturno-povijesne značajke mjesta Vele i Male Mune te Žejana, okupili su dvadeset i jednog izlagača iz različitih krajeva Hrvatske te različitih područja profesionalnog interesa.

U ime organizatora skupa, Udruga “Žejane” i “Mladi Mune” te Katedre Čakavskog sabora Općine Mošćenička Draga, prisutnima se prvo obratio Robert Doričić, a potom i akademik Petar Strčić koji je, kao voditelj odsjeka riječkog HAZU-a, s Maksom Pelozom u više navrata surađivao. Akademik Strčić stoga je podsjetio prisutne na osobni i profesionalni integritet Maksa Peloze te na njegov značajan doprinos povijesnoj znanosti. Pozdravnu riječ održao je i munski župnik vlč. Marinko Kajić te županijski pročelnik za kulturu Valerij Jurešić, dok je skup formalno otvorio predsjednik Općinskog vijeća Matuljja Slobodan Juračić.

Prva sesija skupa objedinila je izlaganja koja zadanoj temi prilaze primarno istraživanjem arhivske građe. Započela je izlaganjem Marka Medveda, docenta s područnog studija Teologije u Rijeci Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, koji je u izlaganju *Makso Pelozu – crkveni povjesničar i arhivist* iznio ključne informacije o Pelozinu obrazovanju. Makso Pelozu diplomirao je povijest na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (1942.) te bogosloviju na Bogoslovnom fakultetu (1943.). Od 1945. do 1951. u Pazinu je bio nastavnik i podravnatelj Hrvatske klasične gimnazije te je vodio staroslavenski seminar.